

Architekti komunity

pracovný workshop v obci Partizánska Ľupča
19. – 22. september 2022

Navrhované témy na riešenie

Jednotlivé témy boli vygenerované v súčinnosti so starostom obce, Ladislavom Balážecom, opierali sme sa aj o názory a prania obyvateľov a kľúčových aktérov v obci, ktoré zmapovali kolegyne z Kultúrnych konceptov. Ak sa odpútame od konkrétnych negatív a pozitív, tak všeobecne prania smerovali k zlepšeniu komunitnej štruktúry – teda umožniť verejnosti, aby obec poskytovala viac možností na spoločné ale aj individuálne trávenie voľného času vo verejnom priestore. Väčšina je hrdá na svoju obec a jej zveľadenie cítiť aj ako svoju vec. Jednotlivé okruhy sú orientačné. Workshop je cielený ako premýšľanie nad možnosťami obce a práve nezaujatý pohľad profesionálov je to, o čo nám všetkým ide.

okruh / Humná

Partizánska Ľupča má veľmi charakteristický pohľad, ktorý je aj pamiatkovo chránený – a to pohľad na rad hospodárskych budov ukončujúcich záhrady – jeden je od cesty č. 18 a druhý zrkadlovo z druhej strany. Tieto stavby sa domácky nazývajú – **humná** – a dnes sa už nevyužívajú, keďže súviseli s hospodárením na poliach. Dnes sú od domov príliš vzdialené a tiež sú príliš rozsiahle. Taktiež sú často združené, t.j. patriace viacerým majiteľom, aby sa zjednodušila ich prevádzka, preto majú nezriedka spoločnú strechu. Na druhej strane je z nich prekrásny výhľad do krajiny a na pokračujúce záhumienky. Pôvodne viedla popred všetky poľnohospodárska komunikácia, ktorá má dnes podobu neudržiavaného chodníka – no vytvárajú svojskú uličnú čiaru. Snahou obce je, aby tento charakteristický prvok nevymizol. Prekážkou sú vysoké náklady, ktoré sa nevrátia v podobe dobrého účelu na užívanie. Toto je príležitosť vymyslieť, ako by sa humno mohlo používať – v súčasnej architektúre je niekoľko konverzií takýchto budov na obytné, či rekreačné štruktúry. Relevantné témy na riešenie sú napr. navrhnuť vzorový projekt revitalizácie veľkého humna; navrhnuť vzorový projekt revitalizácie malého humna; zamyslieť sa, či existuje riešenie, ktoré by pohľad na humná zachovalo / podporilo.

okruh / Historický mlyn

Obec získala do svojho majetku budovu potočného mlynu a príľahlý pozemok s hospodárskymi budovami. Pri kúpe nebola žiadna konkrétna predstava – iba snaha budovu v centre získať a zachrániť pre verejné využitie. Témou by preto malo byť stanovenie lokálneho programu, revitalizácie objektov a ich zapojenie do štruktúry námestia, ale aj do štruktúry potrieb obce. Obec sa nebráni ani umiestneniu prevádzky pre prípadnú tretiu stranu. Dnes mlyn slúži ako zázemie pre letné kino a využíva sa provizórne. Malá časť by mohla slúžiť na expozičné účely, prvá skúška bude aj počas workshopu, kde budú kolegyne inštalovať pop up výstavu fotografií a spomienok obyvateľov na námestie.

okruh / Zapojenie potoka (Lido, „nábrežie“, prístupy)

Potok prechádzajúci obcou – Ľupčianka je jeho chrbticou a zároveň silným identifikačným a potenciálne rekreačným momentom – spôsob zástavby je taký, že sa striedajú kultivované s divokými zákutiami, súkromné s verejnými prístupmi. Zapojiť potok do verejného diania je niečo, čo by veľmi pozdvihlo kvalitu priestorov a stalo by sa prirodzenou atrakciou obce. Nejde primárne o reguláciu, ale o citlivé využitie, resp. umožnenie interakcie s potokom na rôznych miestach (medzi mostami pri mlyne, pri spadnutom dolnom moste a nižšie, „nábrežie“ medzi horným a mlynským mostom).

okruh / Námestie

Pôvodne stredoveké námestie je veľmi charakteristickým prvkom v obci. Najväčšou zhromažďovacou plochou no zároveň veľmi rozpačitým miestom vďaka nepodarenej eurofondovej rekonštrukcii. Rozľahlá a indiferentná plocha s odstránenou zeleňou (v platnom územnom pláne je stále vedená) nedovoľuje pobyt na tomto najfrekventovanejšom mieste. Revitalizácia by mala nielen zmeniť námestie a spríjemniť na ňom pobyt, ale mohla by riešiť jeho bezpečné používanie („pustiť deti“), začleniť do neho pamätník, vyriešiť príležitostné parkovanie po obvode. Vytvoriť miesto, kde by sa stretávali seniori, mládež, deti, ale aj obyvatelia nielen cestou do obchodu, či kostolov ale využili by ho ako komunitný stred – miesto pobytu a možno aj dejisko nových rituálov. Námestie nevnímame ako vydláždený štvorec v strede, ale celé priestranstvo, aby fungovalo ako organický a hlavne funkčný celok, napr. plynulejšie optické zapojenie katolíckeho kostola. (Pozn.: prvá fáza výsadby stromov je už do stredu námestia navrhnutá.)

okruh / Revitalizácia Kultúrneho domu

Súčasná podoba Kultúrneho domu je nešťastná vizuálne aj funkčne. Predchádzajúca nepochopiteľná rekonštrukcia obrala KD o jeho historickú identitu, prístavba je vyslovene neforemná, pobyt v sále smutný a „utopený“ parter voči obci uzatvorený a nefunkčný. Kultúrny dom slúži ako multifunkčná sála na hostiny (kary, sobáše), odohráva sa v ňom famózný Ľupčiansky ples, hrá tu miestny ochotnícky súbor divadlo, využíva sa ako miesto na konanie susedských zimných jarmokov, robenie lampiónov etc. Prízemie slúži ako zázemie k oslavám SNP a iným podujatiam na námestí. Tiež sem bola prenesená obecná knižnica, ktorá celkom stratila svoj starý pôvab. Kultúrny dom by sa mal zmeniť na funkčné centrum, ktoré by mohli využívať aj iné subjekty a jeho parter by mal viac spolupracovať s námestím. Prevádzka je vítaným oživením, táto však s dedinou vonkoncom vizuálne nefunguje.

Témy na rýchle riešenia

- redizajn sobášnej siene;
- návrh skladacieho predajného stánku obce Partizánska Ľupča na jarmok;
- pódium k plátnu do letného kina;
- uzamykateľné stojisko na smetné koše pre chalupárov;
- spôsob označenia zaujímavého miesta;
- voľná téma, založená na odpozorovanej dobrej praxe z iného miesta alebo niečo čo vyplynulo z krátkeho pobytu;